Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

Πέρδικες ἀτουφέκιστες. **2)** Ἐκεῖνος καθ' ὃν δὲν ρίπτονται πυροβολισμοὶ Πελοπν. (Μάν.): *Τρέβα ἀτουφέκιστη* (προσωρινὴ ἀνακωχὴ μεταξὺ ἐμπολέμων οἰκογενειῶν καθ' ἣν ἀναστέλλεται πᾶς πυροβολισμὸς κατὰ διερχομένου μέλους ἐχθρικῆς οἰκογενείας).

ἀτούφεκος ἐπίθ. *Λεξ.* Πρω. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ οὐσ. *τουφέκι.*

Ὁ ἄνευ τουφεκίου, ἄοπλος ἔνθ' ἀν.: *Τί νὰ σὲ κάμω ἀτούφεκο; Λεξ.* Δημητρ.

ἀτόφυα ἐπίρρ. *Λεξ.* Δημητρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀτόφυος.*

1) Ὁμοίως, ἀπαραλλάκτως: *Περπατάει ἀτόφυα σὰν τὸν πατέρα του.* Συνών. *ἀπαράλλαχτα, ὅμοια.* **2)** Ἀκάμπτως: *Περπατάει ἀτόφυα.* **3)** Μεταφ. εἰλικρινῶς: *Σοῦ μιλάει πάντα ἀτόφυα.*

ἀτόφυος ἐπίθ. *αὐτόφυος* Κάρπ. *αὐτόχθυος* Κάρπ. *αὐτόχυος* Κάρπ. *ἀτόφυος* σύνηθ. *ἀτόφυους* βόρ. ἰδιώμ. *ἀτόφχυους* Μακεδ. (Μελέν.) *ἀτόφκυους* Μακεδ. (Βελβ.)

Ἐκ τοῦ μεσν. ἐπιθ. *αὐτόφυος,* ὃ ἐκ τοῦ ἀρχ. *αὐτοφυής.*

1) Φυσικός, γνήσιος, πραγματικὸς σύνηθ.: *Ἀτόφυο ἀσήμι - μάλαμα - χρυσάφι* κττ. *Ἀτόφυος Βούργαρος. Ξυπνάδα ἀτόφυα.* || Φρ. *Διάβολος ἀτόφυος* (ἐπὶ ἀνθρώπου πανουργοτάτου). **β)** Πληθ. *ἀτόφυα* οὐσ., ἐγχάρακτοι παραστάσεις εἰς τὰς ράβδους τῶν ποιμένων καὶ τὰς ρόκας τῶν γυναικῶν Ἤπ. **2)** Ὁ ἴδιος, αὐτὸς οὗτος πολλαχ.: *Ὁ δεῖνα εἶναι ἀτόφυος πατέρας* (ὁ ἴδιος πατήρ του, ὁμοιότατος μὲ αὐτόν). *Ἡ δεῖνα εἶναι ἀτόφυα μητέρα. Εἶναι ἀτόφυος ὁ πατέρας του. Εἶναι ἀτόφυα ἡ μάννα της.* Συνών. *ἀπαράλλαχτος, ὅμοιος.* **β)** Ὁ μὴ ὑποστὰς οὐδεμίαν μεταβολήν, ἀναλλοίωτος, ὅπως ἦτο καὶ πρὶν πολλαχ.: *Σταφίδα ἀτόφυα. Ἀτόφυο τὸν βγάλανε* (ἐπὶ νεκροῦ μὴ διαλυθέντος). *Βγάλαν τὰ τσαρούχια τοῦ πεθαμένου ἀπ' τὸν τάφο κ' ἤταν ἀτόφυα πολλαχ. Ἤρθι ἀτόφυους* Μακεδ. (Σέρρ.) || Φρ. *Πῆγες κ' ἤρθες ἀτόφυος* (μὲ κενὰς τὰς χεῖρας, ἄπρακτος) Πελοπν. (Λακων.) **3)** Ὁλόκληρος, ἀκέραιος σύνηθ.: *Μὴν κόψῃς τὸ ψωμί, δῶσε μού το ἀτόφυο. Τὸ μέσα τοῦ καρυδιοῦ βγαίνει ἀτόφυο. Κολῶνα ἀτόφυα. Ὁ στῦλος εἶναι ἀπὸ ἀτόφυο μάρμαρο* σύνηθ. *Πόρτα ἀπ' ἀτόφυο ξύλο* Προπ. (Ἀρτάκ.) *Κατάρτια ἀτόφυα μπρούτζινα* ΑΚαρκαβίτσ. Λόγ. πλώρ. 48. **β)** Ὁ μὴ διῃρημένος εἰς ἀνώγαιον καὶ κατώγαιον, ἐπὶ οἰκοδομῆς Ἤπ. (Δρόβιαν.) **4)** Στερεός, ἐρριζωμένος Κάρπ. Πελοπν. (Βούρβουρ.) — *Λεξ.* Περίδ.: *Ἀτόφυα πέτρα* Βούρβουρ. Συνών. *ριζιμαιός.* **5)** Ἄκαμπτος πολλαχ.: *Περπατάει ἀτόφυος* Πελοπν. (Κλουτσινοχ.) || Φρ. *Ἔπισιν ἀπάν' μ' ἀτόφυους* (ἀκάμπτως, ἀλυγίστως) Μακεδ. (Ζουπάν.) *Ἔρχιτι κατ' ἀπάν' μ' ἀτόφυους* Στερελλ. (Ἀρτοτ.) Συνών. *μονοκόμματος.* **6)** Πολύσαρκος, παχὺς Ἤπ. (Ζαγόρ.) **7)** Μεταφ. εὐθύς, εἰλικρινὴς *Λεξ.* Δημητρ.: *Εἶναι ἀτόφυος ἄνθρωπος.*

Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. *Ἀτόφυους Σταυρὸς* καὶ ὡς τοπων. Μακεδ.

ἀτραγούδητα ἐπίρρ. *Λεξ.* Δημητρ. *ἀτραγούδιστα* ΓΨυχάρ. Ἀγνὴ 88.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀτραγούδητος.*

Χωρὶς τραγούδι, χωρὶς μουσικὴν ἔνθ' ἀν.: *Ἡ Ἀγνὴ τοῦ εἶχε ἀραδιάσει τοὺς στίχους του ἀτραγούδιστα* ΓΨυχάρ. ἔνθ' ἀν. || Παροιμ. *Ἀτραγούδητα σ' ἀνηφόρι, τραγουδητὰ σὲ 'σάδι, πιλαλῶντας σὲ κατήφορο Λεξ.* Δημητρ. Συνών. *στοματικά.*

ἀτραγούδητος ἐπίθ. σύνηθ. *ἀτραγούδιστος* σύνηθ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *τραγουδητός.*

1) Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον δὲν ἐτραγούδησαν, εἰς τὸν ὁποῖον δὲν εἶπαν τραγούδια σύνηθ.: *Γαμπρὸς ἀτραγούδιστος. Νύφη ἀτραγούδιστη. Γάμος ἀτραγούδιστος* σύνηθ. || Γνωμ. *Γλέντι ἀτραγούδητο δὲ λογειέται γλέντι Λεξ.* Δημητρ. **2)** Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον δὲν δύναταί τις νὰ τραγουδήσῃ, νὰ συνοδεύσῃ μὲ μουσικὸν μέλος πολλαχ.: *Στίχοι ἀτραγούδιστοι.*

ἀτράνετος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. **τρανετός < τρανύνω.*

Ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἐμεγάλωσεν, δὲν ἀπέκτησεν ἀνάστημα: *Ἐπέμ'νεν ἀτράνετον τὸ παιδίν.* Συνών. *ἀτράνευτος, ἄτρανος.*

ἀτράνευτος ἐπίθ. *Λεξ.* Ἐλευθερουδ. Πρω. Δημητρ. *ἀτράνιφτους* Μακεδ. (Κοζ. Νάουσ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. **τρανευτός < τρανεύω.*

Ἀτράνετος, ὃ ἰδ., ἔνθ' ἀν.: *Ἀτράνευτο δέντρο-μοσκάρι -σπαρτὸ* κττ. *Λεξ.* Δημητρ. *Ἀτράνευτο παιδὶ Λεξ.* Πρω. *Ἀτράνιφτου κουρίτσ'* Νάουσ.

ἄτρανος ἐπίθ. Πελοπν. (Καλάβρυτ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *τρανός.*

Ἀτράνετος, ὃ ἰδ.: *Τὸ κριθάρι εἶναι ἄτρανο. Τὰ μῆλα ἔγιναν ἄτρανα. Ἄτρανο σπυρί.*

ἀτράνταχτα ἐπίρρ. κοιν. *ἀτράνταγα* πολλαχ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀτράνταχτος.*

Ἀδιασείστως, ἀσαλεύτως κοιν.: *Τὸ κάστρο στέκει ἀτράνταχτα. Αὐτὸς πιστεύει-ἐπιμένει 'ς τὴ γνώμη του ἀτράνταχτα* σύνηθ. *Ὁ βράχος στέκει ἀτράνταγα* πολλαχ. Συνών. *ἀσάλευτα, στερεά.*

ἀτράνταχτος ἐπίθ. κοιν. *ἀτράdαχτος* πολλαχ. *ἀdράdαχτος* Νάξ. (Δαμαρ.) *ἀτράνταχτους* βόρ. ἰδιώμ. *ἀτράdαχτους* πολλαχ. βορ. ἰδιωμ. *ἀτράνταγος* σύνηθ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *τρανταχτός.*

Α) Κυριολ. **1)** Ἀδιάσειστος, ἀκλόνητος κοιν.: *Ἀτράνταχτο γεφύρι-θεμέλιο-κάστρο-σπίτι-χτήριο* κττ. **2)** Ὁ μὴ μετακινούμενος, ἀκίνητος πολλαχ.: *Πέτρα ἀτράνταχτη. Βαρέλλι ἀτράνταχτο.*

Β) Μεταφ. **1)** Ὁ οὐχὶ εὐμετάβλητος, σταθερὸς πολλαχ.: *Ἀτράνταχτος ἄνθρωπος. Ἀτράνταχτη γνώμη-πεποίθησι-φιλία* κττ. πολλαχ. **β)** Ἀμετάπειστος Μακεδ. **2)** Πλούσιος Μακεδ. Πελοπν. (Κλουτσινοχ.): *Νοικοτσύρις ἀτράνταγος* Κλουτσινοχ. *Νοικοκυραῖοι ἀτράνταχτοι* Πελοπν. *Ἀτράνταχτου σπίτ'* (οἰκογένεια πολὺ εὔπορος) Μακεδ. **β)** Μέγας, ἀνεξάντλητος, ἐπὶ περιουσίας σύνηθ.: *Ἀτράνταχτη περιουσία-προῖκα* κττ. *Ἀτράνταχτο βιός* σύνηθ. Συνών. *ἀμέτρητος* **1β**, *ἄπειρος* (ΙΙ). **3)** Βαρύτιμος Κύθν. Πάρ.: *Φορεῖ φόρεμα ἀτράνταχτο* Κύθν. *Τὸ φόρεμά της εἶναι ἀτράνταχτο* Πάρ. **4)** Ζωηρὸς σύνηθ.: Φρ. *Γλέντι ἀτράνταχτο.* Συνών. φρ. *γλέντι τρικούβερτο.* **5)** Δυνατός, σφοδρὸς πολλαχ.: *Καβγᾶς ἀτράνταχτος. Θὰ ἔτρωγες ἀτράνταχτο ξύλο* ΓΣουρῆ Ρωμ. ἀριθμ. 61.

ἀτραντὲς ὁ, σύνηθ. *'τραντὲς* Ἴμβρ.

Ἐκ τοῦ Γαλλ. *entre deux.*

Εἶδος στενῆς δαντέλλας τιθεμένης πρὸς διάκοσμον μεταξὺ δύο ραφῶν ὑφάσματος.

ἀτραπέζωτα ἐπίρρ. πολλαχ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀτραπέζωτος.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ